

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJIMAS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2016 04 25
JOIN(2016) 10 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**YPATINGASIS ADMINISTRACINIS REGIONAS HONKONGAS. 2015 M. METINĖ
ATASKAITA**

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
YPATINGASIS ADMINISTRACINIS REGIONAS HONKONGAS. 2015 M. METINĖ ATASKAITA

Santrauka

1997 m. Honkongą perdavus Kinijos Liaudies Respublikai (KLR), Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės atidžiai stebi Ypatingojo Administracinio Regiono (YAR) Honkongo politinę ir ekonominę raidą pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“. Vykdam 1997 m. įsipareigojimą Europos Parlamentui, skelbiama metinė Honkongo raidos ataskaita. Tai 18-oji tokia ataskaita, joje aptariama 2015 m. raida. ES laikosi „vienos Kinijos“ politikos ir remia principą „viena šalis – dvi sistemos“ bei jo įgyvendinimą.

2015-ieji YAR Honkongui buvo politinių sunkumų metai, taip pat kilo sunkumų taikant principą „viena šalis – dvi sistemos“. Birželio 18 d. Teisėkūros taryba atmetė vyriausybės siūlymą vyriausybės vadovą nuo 2017 m. rinkti įvedus visuotinę rinkimų teisę. Balsavimu, per kurį nepritarta siūlymui, užbaigtas beveik 18 mėnesių trukęs rinkimų reformos procesas; jo metu vyko prieštarų diskusijų, o 2014 m. pabaigoje įvyko masinių demonstracijų siekiant demokratiškesnės rinkimų sistemos nei nustatytoji Nacionalinio liaudies kongreso nuolatinio komiteto 2014 m. rugpjūčio mėn. sprendime.

ES apgailestauja, kad pagrindiniai rinkimų reformos proceso dalyviai negalėjo pasiekti kompromiso dėl reformos. Europos Sąjungai svarbi Honkongo ateitis, todėl, atsižvelgdama į Pagrindinį Įstatymą, ji ragina YAR Honkongą ir centrinę vyriausybę surengti dalykiškas diskusijas, atnaujinti rinkimų reformą ir pasiekti susitarimą dėl demokratiškos, sąžiningos, atviros ir skaidrios rinkimų sistemos. Visuotinė rinkimų teisė padėtų vyriausybei įgyti didesnę visuomenės paramą ir didesnę teisėtumą siekiant Honkongo ekonominių tikslų ir sprendžiant socialines problemas, pavyzdžiui, panaikinant Honkongo visuomenės socialinius, ekonominius ir kartų skirtumus.

Didelių abejonių dėl principo „viena šalis – dvi sistemos“ veikimo kilo 2015 m. pabaigoje dingus penkiems asmenims (du iš jų – ES piliečiai), susijusiems su viena iš Honkongo leidyklų-knygynų, kurioje, kaip žinoma, buvo spausdinami ir parduodami centrinę vyriausybę kritikuojantys leidiniai. Šių asmenų dingimo aplinkybės neaiškios; atrodo, kad penktasis iš YAR Honkongo teritorijos dingęs asmuo buvo pagrobtas.

ES manymu, šių penkių knygų leidėjų dingimas – didžiausias iššūkis Honkongo Pagrindinio Įstatymo ir principo „viena šalis – dvi sistemos“ taikymui nuo Honkongo perdavimo KLR 1997 m. Šis atvejis kelia didelį susirūpinimą dėl pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms užtikrinimo ir dėl KLR baudžiamosios teisės taikymo veiksams, už kuriuos pagal Honkongo teisę nebaudžiama. Šis atvejis gali turėti ilgalaikių pasekmių, susijusių su teisinės valstybės principo laikymuisi Honkonge, ir gali turėti įtakos Honkongo, kaip tarptautinio verslo centro, padėčiai. ES ragina centrinę vyriausybę Kinijos Liaudies Respublikoje visapusiškai gerbti konstitucinius susitarimus dėl YAR Honkongo ir atkurti Honkongo gyventojų ir tarptautinės bendruomenės pasitikėjimą Pagrindiniu Įstatymu ir principu „viena šalis – dvi sistemos“.

Kiti principo „viena šalis – dvi sistemos“ aspektai 2015 m. Honkonge buvo toliau įgyvendinami tinkamai. Teisminės institucijos toliau rodė, kad yra nepriklausomos ir nuosekliai laikosi tinkamo proceso. Vyriausybė, ekonominės veiklos vykdytojai ir visa visuomenė toliau vadovavosi teisinės valstybės principu. Toliau buvo griežtai kovoje su korupcija: įgyvendinant tinkamą procesą, buvęs vyriausybės vadovas patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, o gero valdymo rodikliai buvo teigiami. Apskritai žodžio laisvės ir informacijos laisvės yra laikomasi. Tačiau, kalbant apie spaudos laisvę ir įvairovę, galima pastebėti neigiamą tendenciją, kurią lemia tai, kad rengiant pranešimus apie KLR vidaus ir užsienio politikos raidą paisoma apdairumo ir savicenzūros. Manoma, kad penkių leidėjų dingimas padėtų dar labiau pablogins. Akademinė laisvė toliau iš esmės gerbiama, tačiau universitetų institucinei autonomijai kelia pavojų tai, kad į universitetų tarybas skiriami valdžiai palankūs asmenys.

Laisvosios rinkos ekonomikos sistema toliau buvo veiksminga ir Honkongas išliko konkurencingu tarptautinio verslo centru ir pasaulio svarbiausiu verslo ryšių su žemynine Kinija centru. Teisinės valstybės principo taikymas, skaidri reglamentavimo sistema, labai žemas korupcijos ir nusikalstamumo lygis, taip pat veiksmingas viešasis administravimas ir teisminių institucijų nepriklausomumas padėjo išsaugoti ir puoselėti investicijoms palankią aplinką, kuri yra Honkongo sėkmės pagrindas. Honkongo konkurencingumui labai svarbu, kad būtų išlaikyti šie dalykai ir kad būtų priimti nauji teisės aktai dėl autorių teisių, automatiškai keičiamasi informacija apie mokesčius ir įgyvendinamas Potvarkis dėl konkurencijos. Turi būti stiprinama klimato politika, kad, vadovaujantis 21-osios Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijos (angl. COP 21) rezultatais, būtų galima pasiekti mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos tikslus.

Politiniai pokyčiai

YAR Honkongo vyriausybės 2014 m. pradėta įgyvendinti vyriausybės vadovo rinkimų procedūros reforma baigta 2015 m. birželio mėn. Vykstant reformai buvo surengtos dvi viešos konsultacijos ir priimtas Nacionalinio liaudies kongreso (NLK) nuolatinio komiteto pamatinis sprendimas; vienas ryškiausių įvykių – reformos laikotarpiu judėjimo „Occupy“ kampanijos surengti 79 dienas trukę masiniai protestai gatvėse. YAR vyriausybė pagal NLK nuolatinio komiteto nustatytą sistemą pateikė Teisėkūros tarybai (TT) pasiūlymą dėl balsavimo sistemos, pagrįstos visuotine rinkimų teise ir taikytinos dėl ne daugiau kaip trijų skyrimo komiteto atrinktų kandidatų.

Demokratiją propaguojančios grupės atmetė šį pasiūlymą kaip „suklastotos demokratijos“ pasiūlymą – visų pirma dėl to, kad skyrimo komitetas, kurio beveik visi nariai yra palankūs valdžiai, nesuteikė galimybės demokratinių partijų kandidatui dalyvauti rinkimuose. Nuomonių apklausų rezultatai skyrėsi, nors plačiosios visuomenės tvirtos pritariančios nuomonės niekada nebuvo. Vyriausybės mėginimai suburti TT reikiamą skaičių narių, propaguojančių demokratiją ir galinčių paremti pasiūlymą, buvo nesėkmingi. Taigi per triukšmingą birželio 18 d. balsavimą vyriausybės pateiktas rinkimų reformos dokumentų rinkinys buvo atmetas – jam nepritarė demokratiją propaguojančių narių mažuma.

ES apgailestauja, kad pagrindiniai rinkimų reformos proceso dalyviai negalėjo pasiekti kompromiso dėl vyriausybės vadovo rinkimų 2017 m. tvarkos reformos. ES svarbi Honkongo ateitis, todėl ji tikisi, kad Honkongas, remdamasis dalykiškais diskusijomis, galės atnaujinti rinkimų reformą ir pasiekti susitarimą dėl demokratiškos, sąžiningos, atviros ir skaidrios rinkimų sistemos. Visuotinė rinkimų teisė padėtų vyriausybei įgyti didesnę visuomenės paramą ir didesnę teisėtumą stengiantis pasiekti Honkongo ekonominius tikslus ir išspręsti socialines problemas, pavyzdžiui, panaikinti Honkongo visuomenės socialinius, ekonominius ir kartų skirtumus.

Iš esmės Honkongo politinė atmosfera tarp valdžiai palankių atstovų ir dėl demokratijos kovojančių atstovų stovyklų tebebuvo priešiška. Vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios santykiai 2015 m. toliau buvo įtempti: opozicijos teisės aktų leidėjai vykdė nebendradarbiavimo kampaniją ir trikdė darbą, siekdami blokuoti vyriausybės iniciatyvas. Prireikė trejų metų, kol buvo pritarta naujo inovacijų biuro steigimui, o Autorių teisų įstatymo pakeitimų projekto svarstymas buvo nukeltas į 2016 m. ir galiausiai neįvyko. Iniciatyvų stabdymas labai trukdė TT veiksmingai priimti sprendimus ir apskritai trukdė valdyti Honkongą. Siekiant išspręsti šią problemą, derėtų peržiūrėti TT darbo tvarkos taisykles.

Kalbant apie rinkėjų palaikymą, po lapkričio mėn. vykusių rinkimų į rajonų tarybas didelių pasikeitimų nebuvo matyti. Vis dėlto rinkimuose dalyvavo keletas naujų politinių grupių ir rinkėjai labiau palaikė naujus ir jaunus kandidatus nei turinčiuosius ilgametę politinę patirtį. Nauja partija „Naujieji demokratai“ (angl. *Neo Democrats*) laimėjo 15 iš 16 vietų, dėl kurių kovojo. Rinkimuose dalyvavo rekordiškai daug rinkėjų – 47 proc. Rinkimai į rajonų tarybas surengti profesionaliai ir sąžiningai. Abi pusės teigė esant įtarimų dėl rinkėjų papirkinėjimo, tačiau Rinkimų reikalų komisija nusprendė, kad šie įteiginiai nepagrįsti.

Honkongo ir žemyninės Kinijos ryšiai

Po judėjimo „Occupy“ surengtos kampanijos ir nepavykus įgyvendinti rinkimų reformos, Honkongo ir žemyninės Kinijos ryšiai šiuo metu yra sudėtingi. Didelė Honkongo visuomenės dalis yra rimtai sunerimusi dėl laipsniško Honkongo „didelės autonomijos“ Kinijos Liaudies Respublikoje naikinimo ir dėl pagarbos Honkongo vertybėms ir gyvenimo būdui pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“ mažėjimo. Susirūpinimą sukėlė liepos 1 d. priimtas Kinijos naujas Nacionalinio saugumo įstatymas, nes jame daroma konkreti nuoroda į Honkongą; dėl to kyla pavojus, kad šis įstatymas gali būti taikomas baudžiant už veiksmus, Honkongo gyventojų įvykdytus Honkongo teritorijoje, net jei pagal Honkongo teisę už juos nebaudžiama.

Didelių abejonių dėl principo „viena šalis – dvi sistemos“ veikimo kilo 2015 m. pabaigoje dingus penkiems asmenims (du iš jų – ES piliečiai), susijusiems su viena iš Honkongo leidyklų-knygynų, pardavinėjančių centrinę vyriausybę kritikuojančius leidinius. Keturi iš tų asmenų paskutinį kartą matyti žemyninėje Kinijoje ir kartą – Tailande, tačiau penktasis iš Honkongo teritorijos dingo – manoma, kad jis buvo pagrobtas. Vėliau visi šie asmenys vėl pasirodė žemyninėje Kinijoje ir sakėsi savanoriškai bendradarbiaujantys atliekant vieną

oficialų tyrimą. Nepaisant aukščiausiojo lygmens YAR Honkongo pareigūnų, ES ir kitų tarptautinės bendruomenės narių pateiktų pakartotinių prašymų pateikti informaciją ir paaiškinimus, KLR valdžios institucijos nepateikė jokių patikimų paaiškinimų.

Šiuo atveju padaryta didelių žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių pažeidimų ir tai kelia didelį susirūpinimą dėl teisinės valstybės kūrimo pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“, taip pat dėl to, kad žemyninės Kinijos valdžios institucijos KLR įstatymus taiko veiksams, Honkongo gyventojų įvykdytiems Honkonge. ES ragina centrinę vyriausybę Kinijos Liaudies Respublikoje visiškai gerbti konstitucinius susitarimus dėl YAR Honkongo ir atkurti Honkongo gyventojų ir tarptautinės bendruomenės pasitikėjimą Pagrindiniu Įstatymu ir principu „viena šalis – dvi sistemos“.

Įtampa tarp Honkongo ir žemyninės Kinijos atsinaujino ir visuomenės lygmeniu. Šiaurinėse Honkongo dalyse, netoli sienos su žemynine Kinija, kur dėl vykdomos lygiagrečios prekybos trūksta būtiniausių dalykų ir kyla su viešąja infrastruktūra ir transportu susijusių problemų, buvo į lygiagrečios prekybos atstovus ir iš žemyninės Kinijos atvykusius asmenis nukreiptų protestų bei smurto protrūkių. „Vietos gyventojų“ grupės reikalavo politinių ir ekonominių alternatyvų, kurias įgyvendinant daugiau dėmesio būtų skiriama Honkongo vietos gyventojų, o ne verslininkų interesų tenkinimui.

Teisinės valstybės principas ir teisminės institucijos

Nepaisant susirūpinimo dėl incidento – penkių leidėjų dingimo, apskritai 2015 m. laikytasi teisinės valstybės principo ir teisminės institucijos išlaikė savo aukštus standartus. Pasaulio ekonomikos forumo 2015–2016 m. pasaulio ekonomikos konkurencingumo indekse pagal teisminių institucijų nepriklausomumą Honkongui skirta ketvirta vieta pasaulyje – jam skirta 6,3 balo iš 7. Pasaulio banko pasaulinių valdymo rodiklių prognozėje Honkongui skirta 93,8 proc. už teisinės valstybės principo įgyvendinimą 2014 m.; Honkongas pateko tarp 10 proc. šalių, nuo 2003 m. pasiekusių geriausių rezultatų.

Keletas protestuotojų, suimtų po 2014 m. judėjimo „Occupy“ surengtos kampanijos, buvo pripažinti kaltais ir nuteisti. Kampanijos vadovai, kurie taip pat buvo suimti, buvo apkaltinti ir paleisti už užstatą. Septyni policijos pareigūnai apkaltinti smurtavimu prieš vieną iš demonstrantų, byla dar nagrinėjama. Laikydamasis visiško objektyvumo, prokuroras patį nukentėjusį demonstrantą apkaltino policijos pareigūno užpuolimu ir pasipriešinimu jam. Sulaukta tam tikrų asmenų kritikos dėl teismo proceso lėtumo. Taigi labai svarbu, kad su judėjimo „Occupy“ kampanija susijusiame teismo procese toliau būtų visiškai laikomasi teisinės valstybės ir tinkamo proceso principų.

Siekiant užtikrinti, kad teisminės institucijos toliau veiksmingai dirbtų, reikia pašalinti teisėjų įdarbinimo sunkumus, išspręsti pagalbinių teismo darbuotojų trūkumo klausimą ir mažo teisinę pagalbą (visų pirma baudžiamosiose bylose) teikiančių advokatų užmokesčio problemą. Kad toliau būtų demokratiškas, išlaikytų savo, kaip tarptautinio verslo centro, padėtį ir stiprėjančią tarptautinio arbitražo ir tarpininkavimo centro padėtį, Honkongas turi išlaikyti teismų nepriklausomumą ir toliau laikytis teisinės valstybės principo.

Kova su korupcija

Korupcija buvo tinkamai kontroliuojama, o kovos su korupcija sistema išliko tvirta ir atspari, nepaisant to, kad 2015 m. Nepriklausomai kovos su korupcija komisijai (NKKK) buvo pateikta rekordiškai daug skundų dėl korupcijos – 2 800, t. y., 18 proc. daugiau nei 2014 m. Daryti išvadą dėl padidėjusio bylų skaičiaus sunku, nes ji galėjo lemti suintensyvėjusi kovos su korupcija veikla, tačiau lygiai taip pat – didesnis visuomenės sąmoningumas ir gebėjimas teikti skundus.

Spalio 5 d. buvusiam vyriausybės vadovui Donaldui Tsangui pareikšti du kaltinimai dėl netinkamo elgesio einant valstybines pareigas; tai aukščiausio rango YAR pareigūnas iš visų baudžiamojon atsakomybėn kada nors patrauktų asmenų. Šis atvejis – įrodymas, kad NKKK ir teisminės institucijos geba nepriklausomai, objektyviai ir nesivadovaudamos politiniais sumetimais nagrinėti aukšto rango pareigūnų korupcijos atvejus ir atitinkamai nuteisti asmenis, pripažintus kaltais. Buvo tiriami kaltinimai šiuo metu pareigas einančiam vyriausybės vadovui dėl tariamai nedeklaruotų finansinių interesų. Šie kaltinimai paskatino keletą įstatymų kūrėjų parengti pasiūlymą dėl Korupcijos prevencijos potvarkio pakeitimo mechanizmo, kad šis įstatymas būtų taikomas pareigas tebeinančiam vyriausybės vadovui; tačiau TT siūlymą atmetė. Nepaisant to, daroma bendra išvada, kad Honkongas taiko labai aukštus skaidrumo ir kovos su korupcija priemonių standartus. Valdžios institucijos, taip pat politikos ir verslo vadovai pripažįsta, kad sumažėjęs skaidrumas neigiamai paveiktų tvirtą Honkongo, kaip tarptautinio verslo centro (įskaitant žemyninėje Kinijoje esančias įmones), padėtį.

Lygios galimybės, teisės ir laisvės

Apskritai **žiniasklaida**, įskaitant skaitmeninę, tebebuvo laisva ir joje buvo reiškiamos įvairios nuomonės. Vis dėlto, susipažinus su metine Honkongo žurnalistų asociacijos (HŽA) ataskaita, vis labiau stiprėja įspūdis, kad tiek spausdintinė, tiek elektroninė žiniasklaida vykdo savicenzūrą, ypač teikdamos su žemynine Kinija susijusią informaciją. Be to, HŽA nurodė, kad kai kurių skaitmeninės žiniasklaidos priemonių atstovai buvo nuolat neįleidžiami į vyriausybės spaudos konferencijas, kadangi nerengia informacijos spausdintinės versijos, nors vyriausybėje vis labiau linkstama, kad informacija būtų pateikiama ne spaudos konferencijose, bet vienkryptės komunikacijos forma. Remdamasi 2014 m. tendencijomis, 2015 m. organizacija „Žurnalistai be sienų“ pagal savo spaudos laisvės indeksą Honkongo poziciją pažemino devyniais punktais, t. y. iki 70-ojo punkto, nurodydama savicenzūrą ir vis didėjančią centrinės vyriausybės ryšių palaikymo biuro įtaką. Būta pranešimų apie tai, kad kai kurios tvirtus ryšius su žemynine Kinija palaikančios įmonės nutraukė reklamą Pekiną kritikuojančiose žiniasklaidos priemonėse.

Po to, kai buvo nutekinti Honkongo universiteto uždarymo posėdžių, kuriuose svarstyti prieštaringi skyrimo į pareigas klausimai (žr. toliau), garso įrašai, šis universitetas pasiekė, kad būtų priimtas teismo sprendimas žiniasklaidoje uždrausti pranešimus, kuriuose išsamiai aprašomos vadovaujančios tarybos slaptos diskusijos. Šis uždraudimas sukėlė susirūpinimą

dėl spaudos laisvės, kadangi žiniasklaidos priemonės, laikydamosi teismo sprendimo, nustojo teikti atitinkamą informaciją.

2015 m. gruodžio mėn. Kinijos e. prekybos milžinė įmonė „Alibaba Group“ išigijo anglų kalba leidžiamą šimto metų senumo laikraštį „South China Morning Post“ (angl. SCMP). Grupės atstovams pareiškus, kad bus siekiama teikti objektyvią ir „teisingą“ informaciją apie Kiniją, žurnalistų asociacijos išreiškė susirūpinimą dėl SCMP redaktorių nepriklausomumui kylančio pavojaus.

Didelis susirūpinimas dėl žodžio laisvės ribojimo kilo neaiškiomis aplinkybėmis dingus penkiems asmenims, susijusiems su viena iš Honkongo leidyklų, spausdinančių žemyninės Kinijos vyriausybę kritikuojančią literatūrą. Vėliau pranešta, kad kai kurie knygynai iš savo lentynų pašalinio leidinius, kuriuose esama kritikos.

Žodžio laisvė, žiniasklaidos laisvė ir informacijos laisvė – pagrindinės Honkongo vertybės pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“; šios laisvės – svarbiausi dalykai, užtikrinantys Honkongo, kaip pasaulinio verslo centro, tvirtumą. ES ragina visus suinteresuotuosius subjektus saugoti šias vertybes.

2015 m. kilo vienas svarbiausių nesutarimų dėl aukštojo mokslo įstaigų **akademinės laisvės** ir savarankiško valdymo. Nesutarimas kilo dėl Honkongo universiteto valdančiosios tarybos sprendimo atmesti kandidatą į rektoriaus pavaduotojo pareigas dėl jo ryšių su opozicijos grupėmis. Šis sprendimas buvo vertinamas kaip politinis įsikišimas, kaip manoma, YAR vyriausybės paliepimu; jis išprovokavo protestus prieš tendencingas YAR vyriausybės pastangas į universitetų tarybas skirti valdžiai palankius asmenis. Tokie veiksmai kelia grėsmę savarankiškam universitetų valdymui ir galiausiai gali apriboti Honkongo akademinę laisvę. Po šio nesutarimo pasigirdo raginimų nušalinti vyriausybės vadovą nuo visų Honkongo universitetų *ex officio* rektoriaus pareigų.

Honkongas vis dar neturi išsamaus **kovos su diskriminacija** įstatymo. Lygių galimybių komisijai (LGK) pradėjus viešas konsultacijas dėl galimybių sukurti šį įstatymą, pateikta 100 000 pasiūlymų. LGK parengs ataskaitą su rekomendacijomis dėl lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių (angl. LGBTI) asmenų lygių galimybių užtikrinimo teisės aktais ir praktinėmis priemonėmis. Šiuo metu Honkongas vykdo teisės aktų dėl tos pačios lyties asmenų santuokos ir santuokos su translyčiais asmenimis peržiūrą. Vis grįžtama prie diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos klausimo.

Namų ūkio darbuotojai iš užsienio (jų skaičius siekia apie 300 000) vis dar neturėjo galimybės gauti tinkamo darbo ir jiems nebuvo užtikrinta socialinė apsauga. Ypač nerimaujama dėl dviejų esamų su namų ūkio darbuotojais iš užsienio susijusių teisės aktų, būtent reikalavimo dėl gyvenimo darbo vietoje (angl. *live-in requirement*) ir „dviejų savaičių“ taisyklės; pagal šiuos teisės aktus namų ūkio darbuotojai iš užsienio privalo per dvi savaites nuo sutarties termino pabaigos susirasti darbą arba yra išsiunčiami iš šalies. 2015 m. gruodžio mėn. Jungtinių Tautų komitetas prieš kankinimą primygtinai reikalavo, kad vyriausybė panaikintų „dviejų savaičių“ taisyklę ir sudarytų galimybę namų ūkio darbuotojams iš užsienio gyventi ne darbo vietoje (angl. *live-out arrangements*). Pilietinės visuomenės

organizacijos reikalauja nustatyti įtraukesnę tvarką, kuri apimtų teisės aktais įtvirtintą nuostatą dėl darbo valandų per dieną skaičiaus ir (arba) viršvalandžių. Honkongo vyriausybė nustatė keletą teisės aktų, įskaitant dėl minimalaus leistino darbo užmokesčio (2015 m. jis buvo padidintas), laisvadienių skaičiaus per savaitę ir įdarbinimo mokesčio viršutinės ribos, tačiau šių teisės aktų vykdymo klausimas vis dar neišspręstas.

Susirūpinimą tebekelia **prekybos žmonėmis** problema, visų pirma dėl to, kad nėra nustatyta vienos teisės aktų sistemos ir politikos programos. Siekdama išspręsti šį klausimą, YAR vyriausybė įsteigė darbo grupę ir bendradarbiauja su ES ir kitais tarptautinės bendruomenės nariais.

Ekonominė raida

2015 m. Honkongas buvo toliau gerai vertinamas daugelyje pasaulio ekonominių tyrimų. Kaip teigiama Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencijos (angl. UNCTAD) išvadose¹, Honkongas užėmė antrą vietą pagal viso pasaulio tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautą, o 2014 m. užregistruotas TUI srautas į Honkongą siekė 103 mlrd. USD, t. y. jis buvo 39 proc. didesnis nei ankstesniais metais tuo pačiu laiku. Honkongas nusileido tik žemyninei Kinijai, tačiau buvo aukštesnėje pozicijoje nei Jungtinės Amerikos Valstijos (JAV), Jungtinė Karalystė (JK) ir Singapūras. Honkongas taip pat užėmė antrą vietą pagal TUI srautą iš Honkongo (143 mlrd. USD) – jis nusileido JAV, tačiau buvo aukštesnėje pozicijoje nei žemyninė Kinija, Japonija ir Vokietija. 2016 m., kaip ir 2015 m., Honkongui Pasaulio banko reitinge „Doing Business 2016“ atiteko penkta vieta.

2015 m. Honkongo ekonomika siekė tiek augo, konkrečiai – 2,4 proc.². Augimą daugiausia lėmė atspari vietos paklausa, taip pat visiškas užimtumas ir pajamų augimas. Nedarbo lygis per visus metus buvo 3,3 proc. arba mažesnis. Vartotojų kainų infliacija 2015 m. neviršijo 3 proc. Bendro prekių ir paslaugų eksporto rodikliai buvo prastesni dėl sulėtėjusio Kinijos ekonomikos augimo ir lėto kai kurių pagrindinių eksporto rinkų, įskaitant ES, augimo.

Turizmo sektoriaus padėtis buvo niūroka. Turistų skaičiaus didėjimo tendencija antrojoje metų pusėje pasikeitė, kadangi iš Kinijos atvykstančių turistų (jie sudaro daugiau nei tris ketvirtadalius visų atvykstančių turistų) skaičius 2015 m. sumažėjo 3 proc. Tai pirmas turistų skaičiaus sumažėjimo atvejis nuo 2003 m., kai buvo supaprastintos vizų išdavimo žemyninės Kinijos gyventojams taisyklės, ir tai neigiamai paveikė mažmeninės prekybos sektorių. Mažmeninė prekyba brangiai kainuojančiomis prekėmis, pavyzdžiui, juvelyriniais dirbiniais, laikrodžiais ir vertingomis dovanomis, 2015 m. gerokai sumažėjo. Sumažėjusį turizmo ir

¹ Plg. su UNCTAD 2015 m. pasaulio investicijų ataskaita (paskelbta 2015 m. birželio 24 d.).

² Jei nenurodyta kitaip, visi su Honkongo ekonomika susiję rodikliai grindžiami Honkongo surašymo ir statistikos departamento paskelbtais duomenimis.

mažmeninės prekybos sektorių veiksmingumą taip pat lėmė tvirtas Honkongo doleris ir griežtos Pekino priemonės, susijusios su pinigais. Balandžio mėn. Kinijos valstybės taryba patvirtino sprendimą, kuriuo Šendženo gyventojų kelionių į Honkongą skaičius apribotas iki vieno karto per savaitę; taip siekta nuslopinti didėjančią Honkongo nepasitenkinimą dėl dažnų žemyninės Kinijos gyventojų kelionių apsipirkti, taip pat sudaryti kliūčių lygiagrečios prekybos atstovams, bandantiems kirsti sieną.

Finansų sektorius toliau klestėjo ir buvo vienas svarbiausių Honkongo ekonomikos ramsčių. 2015 m. Honkongas vėl tapo pasaulio pirmaujančia pradinio viešo akcijų platinimo (PVAP) rinka, kurios bendra apyvarta siekė 260 mlrd. HKD³; daugiau nei 90 proc. visų pritrauktų PVAP lėšų sutelkė žemyninės Kinijos bendrovės, o likusią sumą – Honkonge įsikūrusios įmonės. Siekdama kontroliuoti savo akcijų rinkos nepastovumą, po 2015 m. birželio mėn. centrinė vyriausybė nustatė keletą prieštaringų priemonių, tačiau Honkongas įrodė, kad jo vertybinių popierių birža yra saugiausia ir veiksmingiausia prekybos Kinijos akcijomis rinka. Be to, kalbant apie ženminbi juanių atsargas⁴ ir prekybinius atsiskaitymus, 2015 m. Honkongas tapo didžiausiu sandorių ženminbi juaniais centru nežemyninėje Kinijoje. Honkongo reguliavimo institucijos ir finansų sektorius tebebuvo tikri, kad miestas toliau pirmaus sandorių ženminbi juaniais versle ir bus pajėgus atremti didėjančios konkurencijos su kitais tarptautiniais finansų centrais iššūkį.

Kalbant apie valdymą, Bazelio bankų priežiūros komitetas pirmojoje Honkongo vertinimo ataskaitoje teigė, kad šio miesto taikoma rizika grindžiamo kapitalo ir padengimo likvidžiuoju turtu sistema atitinka susitarimo „Bazelis III“ reikalavimus, o Honkongas atitinka 12 iš 13 vertinimo punktų. Dėl vieno punkto, kuriuo reikalaujama kas ketvirtį skelbti bankų duomenis, susijusius su kapitalu ir likvidumu, komitetas nurodė, kad Honkongo pinigų institucija (angl. HKMA) jį „iš esmės atitinka“.

Vasario 27 d., siekdama sumažinti bankų sektoriaus riziką, HKMA pradėjo taikyti naujas priežiūros priemones dėl nekilnojamojo turto hipotekos. Nors rinkos subjektų reakcija buvo rami, ypač artėjant 2015 m. pabaigai, vyriausybės vadovas pareiškė, kad vyriausybė, siekdama sumažinti būstų trūkumo problemą, toliau taikys nuo 2012 m. nustatytas kainų mažinimo priemones (angl. *cooling measures*) ir didins žemės pasiūlą. Numanant, kad JAV federalinis rezervas padidins palūkanų normas, per trečiąją ketvirtį bendrų gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų kilimas pradėjo lėtėti, o 2015 m. ketvirtąją ketvirtį jos ėmė mažėti.

Honkongas toliau buvo Kinijos kapitalo rinkų reformos „bandymų laukas“ – buvo įgyvendinamos naujos politikos iniciatyvos. Vienas svarbiausių įvykių – Honkongo ir Kinijos fondų sistemos abipusis pripažinimas. Gegužės 22 d. Honkongo vertybinių popierių ir ateities

³ Deloitte, 2015 Review and 2016 Outlook of Hong Kong and Chinese Mainland IPO Markets, 21 December 2015 (Honkongo ir žemyninės Kinijos PVAP rinkų 2015 m. apžvalga ir 2016 m. perspektyva; 2015 m. gruodžio 21 d.).

⁴ Honkongo pinigų institucijos (angl. HKMA) duomenimis, 2015 m. pabaigoje visų atsargų ženminbi juaniais suma siekė 1 010 mlrd. (įskaitant klientų indėlius ženminbi juaniais ir neišpirktus indėlių sertifikatus).

sandorių komisija ir Kinijos vertybinių popierių reguliavimo komisija pasirašė bendradarbiavimo reguliavimo srityje dėl žemyninės Kinijos ir Honkongo fondų abipusio pripažinimo memorandumą. Pagal šį memorandumą žemyninės Kinijos ir Honkongo investuotojai gali platinti tinkamus fondus vieni kitų rinkose, dalyvaudami supaprastintame tikrinimo procese. Pagal šią sistemą būtų galima Honkongo rinkai pateikti apie 850 Kinijos fondų, o Kinijos rinkoms – apie 100 Honkongo fondų; taip kitos memorandumo šalies rinkoje būtų parduodama produktų už beveik 300 mlrd. ženminbi juanių. Šis svarbus pasiekimas padėjo dar plačiau atverti Kinijos rinkas ir sustiprino Honkongo, kaip turto valdymo centro Azijoje, padėtį. Nepaisant nedidelio vėlavimo, gruodžio mėn., t. y., praėjus penkiems mėnesiams nuo oficialios sistemos įgyvendinimo pradžios dienos, buvo patvirtinti pirmieji viešai platinti skirtų trylikos žemyninės Kinijos fondų ir trijų Honkongo fondų rinkiniai.

Praėjo vieni metai nuo to laiko, kai buvo pradėta įgyvendinti 2014 m. lapkričio mėn. sukurta programa „Shanghai-Hong Kong Stock Connect“; šiam laikotarpiui buvo būdingas itin didelis rinkos nepastovumas. Ši bandomoji programa – svarbus laimėjimas atveriant Kinijos kapitalo rinkas; tai pavyzdys, kaip galima susieti Kinijos ir kitų tarptautinių finansų centrų vertybinių popierių rinkas. Programa suteikia žemyninės Kinijos investuotojams daugiau galimybių patekti į tarptautines rinkas, o tarptautiniams investuotojams – per Honkongą įsigyti Kinijos bendrovių A klasės akcijų. Vertybinių popierių susiejimo programos prekybos apimtis pirmaisiais įgyvendinimo metais buvo mažesnė nei tikėtasi, tačiau iš dalies taip atsitiko dėl Kinijos vertybinių popierių rinkos nepastovumo 2015 m. vasarą. Panašią programą buvo numatyta 2015 m. pradėti vykdyti su Šendženu („Shenzhen-Hong Kong Stock Connect“), tačiau jos įgyvendinimas atidėtas.

Būdamas pradininkas, Honkongas patiria nemažą naudą, tačiau jam taip pat reikia įveikti Kinijos kapitalo rinkoms būdingą riziką, susijusią tiek su jos nepastovumu, tiek su valdymo priežiūra. Honkongo institucijoms tenkantis uždavinys – suvaldyti tą riziką ir kartu išnaudoti privilegijuotą padėtį. Be to, Kinijai laipsniškai liberalizuojant savo kapitalo rinkas ir modernizuojant reguliavimo sistemas, Honkongui reikia atremti didėjančią konkurenciją su Šanchajaus ir Šendženo rinkomis.

2015 m. vis labiau ryškėjo strateginis ekonominės integracijos su žemynine Kinija aspektas. Honkongas įsitvirtina kaip platforma, padedanti Kinijai įgyvendinti tapimo pasaulinio lygmens veikėja strategiją. Jis taip pat aktyviai siekia išsiaiškinti savo vaidmenį įgyvendinant Kinijos prezidento Xi Jinpingo 2013 m. pristatytą nacionalinę strategiją „Diržas ir kelias“ (angl. *One Belt, One Road*, OBOR)⁵. Honkongo vyriausybės vizija – pasiekti, kad YAR būtų finansų ir turto valdymo centras ir kad miestas taptų Azijos infrastruktūros investicijų banko (AIIB) ginčų sprendimo ir arbitražo centru. Honkongo verslo sektorius buvo primygtinai raginamas pasinaudoti OBOR iniciatyvos, kuri, kaip manoma, ilgainiui taps pagrindiniu

⁵ „Šilko kelio ekonominis diržas“ (angl. *The Silk Road Economic Belt*) ir „XXI amžiaus šilko kelias per jūrą“ (angl. *The 21st Century Maritime Silk Road*) – pagrindiniai projektai, sudarantys iniciatyvą „Diržas ir kelias“; tai vystymosi strategija ir programa, kurioje daugiausia dėmesio skiriama Eurazijos šalių ryšių mezgimui ir tarpusavio bendradarbiavimui. Jos įgyvendinimo planas daugiausia apima šių šalių infrastruktūros kūrimą ir tobulinimą.

augimo varikliu, teikiamomis galimybėmis. Honkongas pareiškė, kad ketina tinkamu metu prisijungti prie AIIB kaip nesuverenus narys.

Igyvendinant Honkongo vyriausybės ir Kinijos prekybos ministerijos glaudesnės ekonominės partnerystės susitarimą (angl. CEPA), 2015 m. lapkričio 27 d. buvo pasirašytas naujas susitarimas dėl prekybos paslaugomis. 2016 m. birželio 1 d. įsigaliojus šiam susitarimui, Kinija 153-uose iš 160-ies Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) nustatytų prekybos paslaugomis sektorių visiškai arba iš dalies atvers duris Honkongo paslaugų sektoriui. Šis susitarimas padės iki dvyliktojo nacionalinio penkerių metų plano įgyvendinimo pabaigos užtikrinti bazinį prekybos paslaugomis liberalizavimą, kurio siekti Kinija įsipareigojo 2011 m. Honkongo padėtis yra palanki dar vienu požiūriu – taikant susitarimo nuostatą dėl didžiausios pirmenybės teikimo, jis gali naudotis didžiausių lengvatų teikiančiomis Kinijos liberalizavimo priemonėmis⁶. 2003 m. buvo pasirašytas CEPA bendrasis susitarimas, o 2004–2013 m. – 10 papildomų susitarimų. Igyvendinant CEPA bendrąjį susitarimą, 2014 m. gruodžio mėn. Guangdong su Hongkongu buvo pasirašytas Guangdongo susitarimas dėl bazinio prekybos paslaugomis liberalizavimo.

Kalbant apie išorės santykius, 2015 m. pasiektas penktasis 2014 m. liepos mėn. pradėtų derybų dėl Honkongo ir Pietryčių Azijos valstybių asociacijos (angl. ASEAN) laisvosios prekybos susitarimo etapas. Be CEPA susitarimo su Kinija, Honkongas pasirašė dar tris laisvosios prekybos susitarimus su savo prekybos partneriais, t. y. su Naująja Zelandija, Europos laisvosios prekybos asociacija ir Čile. 2015 m. Honkongas pradėjo konsultacijas su Makao dėl laisvosios prekybos susitarimo.

Konkurencingumas toliau buvo vienas svarbiausių viešojo ir privatačiojo sektorių darbotvarkės klausimų. Vyriausybės ir verslo vadovai svarstė, kaip būtų galima padidinti Honkongo konkurencingumą, ir vienas pagrindinių klausimų, prie kurio buvo nuolat grįžtama, – tai inovacijų klausimas. Diegti inovacijas skatins 2015 m. lapkričio mėn. įsteigtas Inovacijų ir technologijų biuras.

2015 m. imtasi įvairių reguliavimo priemonių siekiant užtikrinti konkurencingą verslo aplinką ir suderinti Honkongo reguliavimo standartus su tarptautinėje praktikoje taikomais standartais. Liepos 10 d. TT priėmė įstatymo dėl nepriklausomos draudimo sektoriaus reguliavimo įstaigos, t. y., vietoje Draudimo komisaro biuro veikiančios Nepriklausomos draudimo institucijos, steigimo projektą. Šiai naujai įstaigai suteikta daugiau įgaliojimų užtikrinant vartotojų apsaugą ir vykdant tiesioginę draudimo tarpininkų priežiūrą. Tai atitinka tarptautinę praktiką, pagal kurią finansinės reguliavimo institucijos turėtų būti finansiškai ir veiklos požiūriu nepriklausomos nuo vyriausybės, ir yra didelis žingsnis į priekį.

Vadovaudamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) 2014 m. liepos mėn. paskelbtu standartu, Honkongo vyriausybė parengė keletą pasiūlymų dėl automatinių finansinių sąskaitų informacijos mokesčių klausimais mainų standarto taikymo

⁶ Susitarimo nuostatoje dėl didžiausios pirmenybės teikimo konkrečiai nurodyta, kad Kinijos kitoms šalims ar regionams teikiama pirmenybė taip pat bus teikiama Honkongui, jei tai didesnė pirmenybė nei numatytoji CEPA.

Honkongui priimant atitinkamus teisės aktus. Honkongo tikslas – 2016 m. pradžioje pateikti TT įstatymo pakeitimo projektą siekiant iki 2018 m. pradėti vykdyti informacijos mainus. Tačiau Honkongas dar nėra patvirtinęs savo pasirengimo įsipareigoti laikytis išsamios EBPO ir Europos Tarybos daugiašalės konvencijos dėl savitarpio administracinės pagalbos mokesčių srityje, taigi jis nėra prisijungęs prie daugiašalio kompetentingų institucijų susitarimo dėl bendro duomenų teikimo standarto (angl. *Common Reporting Standard Multilateral Competent Authority Agreement*, CRS–MCAA), kurio šalys – visos ES valstybės narės. Pagal gana paprastą dvišalio pasirašymo procedūrą sudaromas CRS–MCAA – tinkamas teisinis pagrindas, kuriuo remdamiesi partneriai gali realiai ir veiksmingai tarpusavyje bendradarbiauti laikydamiesi EBPO automatinių finansinių sąskaitų informacijos mokesčių klausimais mainų standarto ir išvengdami ilgų dvišalių derybų.

Vyriausybė baigė rengti visus 2012 m. priimto Honkongo potvarkio dėl konkurencijos įgyvendinimo teisės aktus, taigi šis potvarkis visiškai įsigaliojo 2015 m. gruodžio 14 d. Anksčiau, t. y., 2013 m., buvo sudaryta Konkurencijos komisija ir įsteigtas Konkurencijos teismas. Honkongo potvarkis dėl konkurencijos parengtas remiantis įkvėpiančiu ES konkurencijos teisės pavyzdžiu. Tačiau esama teisinė sistema neapima susijungimų ir įsigijimų kontrolės.

Honkongas siekia modernizuoti savo autorių teisių teisę, atsiliekančią nuo tarptautinių standartų ir turinčią spragų, kurios trukdo kovoti su internetiniu piratavimu. Atnaujinti esamą teisę svarbiau nei bet kada, jei Honkongas nori tapti intelektinės nuosavybės centru. 2014 m. birželio mėn. TT buvo pateiktas Autorių teisių įstatymo (pakeitimo) projektas ir numatyta teisėkūros procesą baigti iki 2015 m. pabaigos. Tačiau priimti šį projektą sutrukdė protestai dėl tariamo poveikio žodžio laisvei ir informacijos laisvei, taip pat iniciatyvų stabdymas TT. Kad ateityje galėtų patenkinti paklausą, Honkongas vykdo labai didelius infrastruktūros projektus. Keletas iš jų, įskaitant greitojo geležinkelio linijos Honkongas–Guangdžou tiesimo bei Honkongo, Džuhajaus ir Makao miestus sujungiančio tilto statybą, bus baigti vėliau nei planuota ir bus viršytas jų biudžetas – dėl to TT kilo aštrių politinių diskusijų. Trečiojo kilimo ir tūpimo tako tiesimas Honkongo tarptautiniame oro uoste taip pat sukėlė visuomenės susirūpinimą dėl oro erdvės valdymo ir poveikio aplinkai. Trečiojo kilimo ir tūpimo tako tiesimo darbus finansuos Oro uosto institucija; bus nustatytas keleivių išvykimo mokestis.

Honkongo vyriausybė atnaujino duomenis apie žemiau skurdo ribos gyvenančių gyventojų dalį. Skurstančiųjų skaičius siekia 1 324 800, o žemiau skurdo ribos gyvenančių asmenų yra 19,6 proc. Visuomenei sparčiai senstant, su skurdo mažinimo problema bus susiduriama vis dažniau. Metų pabaigoje finansų sekretorius paskelbė, kad, siekiant sukaupti lėšų didesniems išlaidų poreikiams ateityje patenkinti, 2016 m. sausio 1 d. bus įsteigtas vadinamasis ateities fondas (pradinis įnašas – 219,7 mlrd. HKD). Tai bus ilgalaikė tapymo programa ir iki 2025 m. nebus galima naudoti jos lėšų, nebent susiklostytų ekstremalioji situacija.

Kalbant apie aplinkosaugos sritį, parengtas 2015 m. energijos taupymo planas. Jame nustatytas tikslas – iki 2025 m. 40 proc. sumažinti energijos intensyvumą, daugiausia dėmesio skiriant statybų sektoriui. Platesnio užmojo su išmetamaisiais teršalais susiję tikslai energetikos sektoriui taip pat nustatyti Penktajame techniniame memorandume dėl

apyvartinių taršos leidimų paskirstymo. Dar vienas teigiamas pasiekimas aplinkosaugos srityje – Oro taršos kontrolės (jūrose plaukiojančių laivų kontrolės, kuro kontrolės prielaukose) taisyklės, kuriose reikalaujama, kad jūrose plaukiojantys laivai naudotų ekologiškesnį jūrinį kurą. Išnagrinėtos paraiškos dėl Honkongo vyriausybės 1 mlrd. HKD perdirbimo fondo lėšų skyrimo – pirmosios dotacijos pareiškėjams turėtų būti išmokėtos 2016 m. kovo mėn. Apie fondą buvo pranešta 2014 m., TT jį patvirtino 2015 m. liepos mėn. Šio fondo tikslas – padidinti perdirbamų medžiagų kiekį ir kokybę ir sumažinti Honkongo sąvartynams tenkantį krūvį. Kalbant apie klimato kaitą, rengiantis svarbiausioms deryboms Paryžiuje (COP 21), lapkričio mėn. buvo parengta 2015 m. Honkongo veiksmų klimato kaitos srityje ataskaita. Ataskaitoje pabrėžta, kad kova su klimato kaita – pagrindinis uždavinys, tačiau tai taip pat suteikia galimybę užtikrinti dar geresnes gyvenimo Honkonge sąlygas.

ES IR HONKONGO DVIŠALIAI SANTYKIAI IR BENDRADARBIAVIMAS 2015 M.

Dvišaliai ES ir Honkongo santykiai 2015 m. tebebuvo tvirti. Kaip ir ankstesniais metais, ES išliko antra pagal dydį Honkongo prekybos partnerė po žemyninės Kinijos⁷, o Honkongas buvo penkioliktas pagal dydį ES prekybos prekėmis partneris (jis užėmė aukštesnę poziciją nei daug didesnės trečiosios šalys partnerės – Indonezija, Malaizija, Pietų Afrika, Tailandas ir Vietnamas) ir pateko į didžiausių prekybos paslaugomis partnerių dvidešimtuką.

2015 m. dvišalė ES ir Honkongo prekyba prekėmis išaugo ir siekė 50 mlrd. EUR, o ES turėjo 21 mlrd. EUR prekybos perteklių⁸. 2014 m. (naujausių turimų duomenų laikotarpis) dvišalė prekyba paslaugomis siekė 21,5 mlrd. EUR, o ES susidarė nedidelis, t. y., 0,1 mlrd. EUR, deficitas. Daugiausia Honkonge veikiančių užsienio bendrovių ir toliau buvo iš ES – iš viso 2 029⁹. ES įmonės – pagrindinės finansinių ir verslo paslaugų sektorių dalyvės; jos taip pat vykdo aktyvią veiklą įvairiuose sektoriuose, įskaitant prekybos, logistikos, statybos ir mažmeninės prekybos sektorius.

Investicijų srautai tarp ES ir Honkongo taip pat labai dideli. ES toliau yra trečias pagal dydį (po Didžiosios Britanijos Mergelių Salų ir žemyninės Kinijos) Honkongo tiesioginių užsienio investicijų (TUI) šaltinis. Honkongas yra vienas iš dvidešimties didžiausių investuotojų ES. 2014 m. (naujausių turimų duomenų laikotarpis) TUI srautas iš ES į Honkongą sudarė 5,8 mlrd. EUR; TUI srautas iš Honkongo į ES siekė 2,1 mlrd. EUR. Honkongas pagal 2014 m. grynųjų TUI srautą buvo 13 pozicijoje, o pagal 2014 m. TUI srautą 28 ES valstybėse narėse – 12. Palyginti su 2013 m., 2014 m. labai sumažėjo investicijų srautas tiek iš šalies, tiek į šalį. 2014 m. pabaigoje ES TUI srautas Honkonge sudarė 106 mlrd. EUR, o tuo pačiu metu Honkongo TUI srautas ES siekė 71 mlrd. EUR.

Būdamas Kinijos veiksmų platforma, Honkongas ES ekonominės veiklos vykdytojams suteikia vertingų galimybių. Nemažai ES bendrovių užregistruotos kaip „Honkongo paslaugų

⁷ Reitingavimas paremtas Honkongo surašymo ir statistikos departamento prekybos statistiniais duomenimis.

⁸ Šaltinis: Eurostatas, duomenų bazė „Comext“.

⁹ Šaltinis: 2015 m. Honkongo surašymo ir statistikos departamento metinis Honkonge veikiančių bendrovių, kurios atstovauja ne Honkonge įsikūrusioms patronuojančiosioms bendrovėms, tyrimas.

teikėjos“ pagal CEPA, o tarp CEPA besinaudojančių užsienio bendrovių – daugiausia ES bendrovės. Atsižvelgdami į CEPA potencialą, ES ir Honkongas susitarė išnagrinėti, kaip kuo labiau padidinti ES bendrovių ir investuotojų galimybes.

2015 m. lapkričio 26 d. Honkonge įvyko devintasis ES ir Honkongo struktūrinis dialogas. Abi šalys aptarė daug įvairių klausimų ir nustatė sritis, kuriose bus tęsiamas bendradarbiavimas; visų pirma tai yra intelektinės nuosavybės prekybos ir apsaugos, finansinių paslaugų, aplinkos apsaugos ir klimato politikos, jaunimo mainų, taip pat mokslinių tyrimų ir inovacijų sritys. Abi šalys susitarė stiprinti santykius investicijų ir prekybos srityje, taip pat ieškoti galimybių pradėti derybas dėl investicijų. Dialogo šalys apsikeitė nuomonėmis su reguliavimu susijusiais klausimais, įskaitant maisto saugą ir viešuosius pirkimus, ir susitarė toliau dirbti siekdamos geriau suprasti viena kitos interesus ir prioritetus, taip pat siekdamos užtikrinti geresnes galimybes patekti į rinką.

2015 m. surengta daug aukšto lygio ES institucijų atstovų vizitų į Honkongą. Lapkričio mėn. Honkonge lankėsi už finansinį stabilumą, finansines paslaugas ir kapitalo rinkų sąjungą atsakingas Europos Komisijos narys lordas Jonathanas Hillas. Jis susitiko su finansų sekretoriumi Johnu Tsangu, daugeliu kitų Honkongo pareigūnų ir Europos verslo bendruomene. 2015 m. Honkonge apsilankė visų trijų Europos finansų priežiūros institucijų sistemą sudarančių institucijų (Europos bankininkystės institucijos, Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos bei Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos) vadovai. Lapkričio mėn. Honkonge taip pat viešėjo ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavrosas Lambrinidis ir Europos stabilumo mechanizmo valdantis direktorius Klausas Reglingas. Gruodžio mėn. Honkonge lankėsi Europos mokslinių tyrimų tarybos pirmininkas Jeanas Pierre'as Bourguignonas. 2015 m. Honkonge apsilankė keletas Europos Komisijos generalinių direktorių ir kitų aukšto lygio pareigūnų.

Gegužės mėn. YAR Honkongo vyriausybės vyriausioji sekretorė Carrie Lam lankėsi Briuselyje ir susitiko su dviem Europos Komisijos nariais. Lapkričio mėn. finansų sekretorius Johnas Tsangas lankėsi kelete ES šalių. 2015 m. Briuselyje taip pat apsilankė švietimo sekretorius Eddie Ng Hak-kimas, finansinių paslaugų ir išdo sekretorius prof. KC Chanas ir prekybos ir ekonominės plėtros sekretorius Gregory So ir susitiko su savo kolegomis ES.

Kalbant apie muitines, sėkmingas ES ir Honkongo bendradarbiavimas 2015 m. pasiekė naują lygmenį. Balandžio mėn. ES ir Honkongas pasirašė veiksmų planą, kurio tikslas – toliau plėtoti muitinių bendradarbiavimą ir visoje tiekimo grandinėje įvairiais būdais, įskaitant keitimąsi statistiniais duomenimis ir duomenimis apie asmenų sulaikymą, kovoti su tarptautine prekyba prekėmis, gaminamomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises. Spalio mėn. pradėta vykdyti veiksmų plane numatytą šešių mėnesių trukmės bandomąjį projektą, kuriuo siekiama išbandyti pirmiau nurodytų duomenų mainus ir mėginti tuos duomenis nagrinėti, taip pat išbandyti esamus darbo mechanizmus. Daugiausia dėmesio bandomajame projekte skiriama oro eismui; projekte dalyvauja penki ES oro uostai (Londono Hitrou, Paryžiaus Ruasi CDG, Milano Malpensos, Amsterdamo Schipholio ir Lježo Bierseto). Taip pat balandžio mėn. projekto šalys susitarė toliau kartu siekti ES ir Honkongo įgaliotų ekonominės veiklos vykdytojų tarpusavio pripažinimo. ES ir Honkongas taip pat tęsė

bendradarbiavimą Pažangaus ir saugaus prekybos kelio projekte, prie kurio Honkongas prisijungė 2013 m. ir kurio tikslas – užtikrinti, kad Europą ir Aziją jungiantys prekybos keliai būtų paprasti ir saugūs.

2015-ieji metai buvo svarbūs ES ir Honkongo ryšius mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Lapkričio mėn. Honkongo mokslinių tyrimų dotacijų taryba ir Europos Komisija pasiekė novatorišką susitarimą – sukurti bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje programą, kurią įgyvendinant bus galima pagal ES bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“ skirti bendrą finansavimą Honkongo tyrėjams. Pradinis metinis šios bendradarbiavimo programos biudžetas – 9 mln. HKD, kurie bus skirti Honkongo tyrėjams; ši programa padės sustiprinti ES ir Honkongo mokslinių tyrimų bendruomenių ryšius abiem pusėms svarbiose srityse, turint tikslą pasiekti pasaulinio lygio mokslinius ir techninius rezultatus, kurie padėtų kurti naujas ir naujoviškas technologijas.

2015 m. birželio 17 d. Komisija, įgyvendindama ES išorės veiksmų darbotvarkę, skirtą kovai su pelno mokesčio vengimu, ir siekdama visoje ES užtikrinti didesnę įtraukimo į nacionalinius sąrašus procesų skaidrumą bei paskatinti trečiąsias šalis bendradarbiauti su valstybėmis narėmis sprendžiant gero mokesčių valdymo klausimus, pirmą kartą paskelbė trečiųjų šalių jurisdikcijų, kurias valstybės narės nustatė kaip mokesčių tikslais nepriimtinas arba nebendradarbiaujančias, sąrašą. Visas bendras sąrašas buvo paskelbtas internete, o dažniausiai į sąrašus įtraukiamų jurisdikcijų sąrašas pateiktas Komisijos veiksmų plano dėl ES tinkamos ir veiksmingos pelno mokesčio sistemos priede. Kilus Honkongo (ir kitų jurisdikcijų) susirūpinimui, Europos Komisija spalio mėn. internetinį sąrašą atnaujino¹⁰. Atnaujinant sąrašą atsižvelgta į tai, kad daug šalių ir (arba) jurisdikcijų, įskaitant Honkongą, aktyviai dalyvavo įgyvendinant EBPO tarptautinę skaidrumo ir informacijos mainų darbotvarkę ir taip pat įsipareigojo taikyti EBPO naująjį visuotinį automatinio keitimosi informacija standartą. Atsižvelgus į valstybių narių atliekamo trečiųjų šalių gero mokesčių srities valdymo standartų vertinimo pokyčius, pakoreguotus nacionalinius sąrašus ir Estijos sprendimą atšaukti nacionalinį sąrašą, internetinis sąrašas buvo atnaujintas; paaiškėjo, kad Honkongas (tuo metu) buvo įtrauktas į aštuonių valstybių narių sąrašus, o ne į dešimties, kaip kad buvo nurodyta pradiniam sąrašui.

Honkongas su valstybėmis narėmis pasirašė 13 išsamių susitarimų dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo ir du susitarimus dėl informacijos apie mokesčius mainų. Vyksta derybos su dar trimis valstybėmis narėmis.

ES verslo interesams Honkonge atstovauja Europos prekybos rūmai (EPR). EPR – prekybos rūmų grupė, kurią sudaro 15 Europos rūmų Honkonge ir vieni Makao. EPR veikia per penkias sektorių verslo tarybas (automobilių; prekių ženklų apsaugos; aplinkos ir energetikos; finansinių paslaugų; informacijos, ryšių ir technologijų). Bendradarbiaudami su Europos

¹⁰ 2016 m. sausio mėn. Europos Komisija, įgyvendindama tam tikrus Kovos su mokesčių vengimu dokumentų rinkinio dokumentus, oficialiai atnaujino ES sąrašą.

Sąjungos biuru Honkongui ir Makao, EPR imasi įvairių veiksmų, kad palengvintų dialogą su vyriausybe ir propagotų ES verslo interesus. EPR toliau vykdė veiklą, susijusią su Europos Sąjungos verslo informavimo programos įgyvendinimu; šios programos tikslas – stiprinti ekonominę partnerystę ir bendradarbiavimą verslo srityje su Honkongu ir Makao, taip pat užtikrinti tvirtesnį ir darnesnį atstovavimą ES verslo interesams Honkonge ir Makao.

ES ir valstybių narių diplomatinės atstovybės Honkonge toliau bendradarbiavo, siekdamos didinti ES matomumą Honkonge. ES biuras Honkonge šiuo tikslu surengė keletą dialogų: ES diplomatinė atstovybė vadovų ir Honkongo vyriausybės vyresniųjų narių, Teisėkūros tarybos ir teisminių institucijų, taip pat kitų lyderių, įskaitant atstovaujančiuosius verslo sričiai.

2015 m. ES ir jos valstybės narės, besirengdamos gruodžio mėn. Paryžiuje vykšančiai Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijai (JTBBKKK Paryžiaus COP 21), vykdė ypač aktyvią diplomatijos klimato kaitos srityje veiklą. Bendradarbiaujant su Honkongo valdžios institucijomis, pilietinės visuomenės ir verslo organizacijomis, surengta nemažai renginių, seminarų ir konferencijų. Taip pat pagrindiniuose žiniasklaidos leidiniuose ir informaciniuose biuleteniuose buvo ne kartą skelbiamos piliečių nuomonės, siekiant pabrėžti, kokia svarbi yra visuotinė klimato politika ir kuo prie jos įgyvendinimo gali prisidėti Honkongas, būdamas megapolis ir finansų centras.

ES diplomatinės atstovybės ir kultūros institutai su vietos partneriais surengė ne vieną pažintinį renginį. Tarp svarbiausiųjų – ES kino festivalis, Europos aukštojo mokslo paviljonas didelėje švietimo ir mokymo mugėje, ES kalbų diena ir mokyklų pamokų tvarkaraščių konkursas. ES tikisi pasinaudoti šia paskata ir toliau bendradarbiauti su vyriausybe, pilietine visuomene ir įmonėmis, siekdama skatinti keitimąsi nuomonėmis teisių ir laisvių klausimais.

Europos Sąjungos akademinė studijų programa (ESAP) Honkonge – konsorciumas, kurį sudaro Honkongo baptistų universitetas, Honkongo universitetas, Honkongo kinų universitetas ir Lingnano universitetas, toliau padėjo stiprinti ES ir Honkongo santykius: pagal programą buvo vykdoma akademinė veikla ir mezgami ryšiai su vietos, regionų ir Europos partneriais. 2015 m. ESAP surengė keletą su Europos pažangiųjų miestų atvejų tyrimais susijusių renginių, taip pat konferencijų ir seminarų, įskaitant renginius ES ir Kinijos santykių klausimais. ESAP taip pat suorganizavo renginį „Europos Sąjungos modelis“ (angl. *Model European Union*), per kurį studentai vaidina Europos Vadovų Tarybos posėdyje dalyvaujančius ES valstybių narių valstybių ir vyriausybės vadovus.
